

J. Hammoud en L.J. Bonke-Hammoud

Beleggen voor beginners

Van beleggingsplan tot beleggingsdoel

JLH Publishing

Beleggen voor beginners

Van beleggingsplan tot beleggingsdoel

J. Hammoud

L.J. Bonke-Hammoud

Copyright 2023 J. Hammoud en L.J. Bonke-Hammoud
Alle rechten voorbehouden

Omslagontwerp: Farrukh Bala
Redactie: L.F. Blickman
Druk: Pumbo

ISBN/EAN: 9789090371474
NUR: 794

Beleggen voor beginners is bedoeld om (aspirant-)beleggers te informeren en dient niet als financieel advies. Het boek geeft de persoonlijke mening van de auteurs weer en is gebaseerd op openbare informatie die zij betrouwbaar achten. De auteurs kunnen niet garanderen dat die informatie juist en volledig is en zijn niet aansprakelijk voor eventuele schade of verlies als gevolg van het in praktijk brengen van de aangeboden informatie.

Inhoud

Voorwoord 7

DEEL 1. De basis van het beleggen

- 1 Wat is beleggen? 11
- 2 De waarde van een persoonlijk beleggingsdoel 19
 - 3 Een beetje beursbegrip 23

DEEL 2. Hoe werkt beleggen?

- 4 Geld verdienen met beleggen 33
- 5 Méér geld verdienen met herbeleggen 44
 - 6 Geld verliezen met beleggen 53

DEEL 3. De psychologie van beleggen

- 7 Massapsychologie op de effectenmarkt 71
 - 8 Eerste hulp bij een beurskrach 79
- 9 De schijnveiligheid van het beleggingsprofiel 88
 - 10 De valkuil van verliesaversie 91
 - 11 Marktmissbruik en meme-aandelen 95

DEEL 4. Waarin te beleggen?

- 12 Beleggen op de effectenmarkt 103
 - 13 Beleggen in bedrijven 107
 - 14 Beleggen in obligaties 117
 - 15 Beleggen in aandelen 128
- 16 Beleggen in investeringsfondsen 142

DEEL 5. Van beleggingsstrategie tot beleggingsplan

- 17** Markttiming: de buy-and-sellstrategie 155
- 18** Stock picking: de buy-and-holdstrategie 161
 - 19** De markt verslaan 165
- 20** Beleggingsstrategie voor de beginnende belegger 172
- 21** Beleggingsplan voor de beginnende belegger 179
 - 22** De uitvoering van het beleggingsplan 184

Bijlage 1 Formulier beleggingsplan 193

Bronnenlijst 195

Voorwoord

Wij (Jamal: riskmanager en Loes: psycholoog) wilden een persoonlijk beleggingsplan maken en meenden dit ‘wel even’ te doen.

We hadden het mis.

Elk antwoord dat we vonden, leidde tot nieuwe vragen. We bleven zoeken totdat we meenden de kern van het beleggen te hebben begrepen, en zetten onze conclusies op schrift. Zo veranderde ons beleggingsplan gaandeweg in een manuscript.

Dat manuscript werd dit boek.

De belangrijkste les die wij tijdens onze zoektocht naar een goed beleggingsplan geleerd hebben, is dat er iets buitengewoon paradoxaals schuilt in succesvol beleggen: zolang je er te weinig van afweet, zul je niet in staat zijn het advies van een beleggingsadviseur op waarde te schatten, en zodra je dit wel kunt, kun je net zo goed zelfstandig beleggen en je de kosten van een dure beleggingsadviseur of fondsbeheerder besparen.

Door middel van dit boek willen we beginnende beleggers informeren over een methode van zelfstandig beleggen die geschikt en uitvoerbaar is voor vrijwel elke particuliere belegger. Deze beleggingsmethode zullen we aan het einde van het boek kort en krachtig voor je samenvatten en voorzien van een makkelijk in te vullen beleggingsplan. Om ervoor te zorgen dat je begrijpt hoe we tot deze methode zijn gekomen en, vooral, haar op waarde kunt schatten, hebben we de rest van dit boek geschreven. We geven dus geen persoonlijk beleggingsadvies, maar algemene, objectief onderbouwde aanbevelingen.

We zullen beginnen met uit te leggen wat beleggen precies is, en wat het belang is van een persoonlijk beleggingsdoel. Vervolgens beschrijven we hoe beleggen werkt, door te laten zien hoe je geld kunt verdienen (en verliezen) met beleggen. Het middelste deel gaat over de enorme invloed van psychologische valkuilen op

de te behalen beleggingsresultaten. Deel vier beschrijft de drie beleggingscategorieën waar je als zelfstandig belegger het beste in kunt investeren: aandelen, obligaties en investeringsfondsen. Het laatste deel maakt de overstap tussen theorie en praktijk. Daarin krijg je eerst inzicht in beschikbare beleggingsstrategieën, waarna je deze kunt omzetten in een concreet beleggingsplan.

Vrees niet voor wat je nu nog niet kent en lees dóór. Niet elk begrip dat in dit boek wordt besproken hoeft je te onthouden, zolang je de grote lijn maar kunt volgen. Aan het eind van dit boek hopen we je goed voorbereid de virtuele beursdrempel over te helpen.

J. Hammoud

L.J. Bonke-Hammoud

Deel 1

De basis van het beleggen

Hoofdstuk 1

Wat is beleggen?

In de meest ruime zin van het woord zijn we allemaal beleggers. Iedereen investeert namelijk wel ergens in: in de toekomst, in relaties met anderen of in objecten. Heb je echter de moeite genomen dit boek open te slaan, dan is dit omdat je wilt weten wat beleggen op de effectenbeurs ('de beurs') inhoudt.

1.1 Beleggen op de beurs

Beleggen is een vorm van investeren waarbij geld voor langere tijd wordt vastgelegd in beurseffecten, met als doel hier in de toekomst financieel voordeel mee te behalen.

Het sleutelwoord in bovenstaande definitie van beleggen is: *investeren*.

Investeren behelst een uitgave in *geld*, *tijd* en *energie* ten behoeve van een doel dat pas later kan worden bereikt, maar waarvan je redelijkerwijs kunt verwachten dat de totale opbrengst uiteindelijk meer zal bedragen dan de oorspronkelijke uitgave.

Beleggen is dus géén methode om 'snel rijk' te worden.

Investeren door te beleggen op de beurs houdt in dat je:

- 1) een deel van je *geld* gebruikt om beleggingsproducten te kopen;
- 2) *energie* steekt in het maken, uitvoeren, evalueren en aanpassen van een beleggingsplan;
- 3) de aangekochte beleggingen voldoende *tijd* geeft om te renderen.

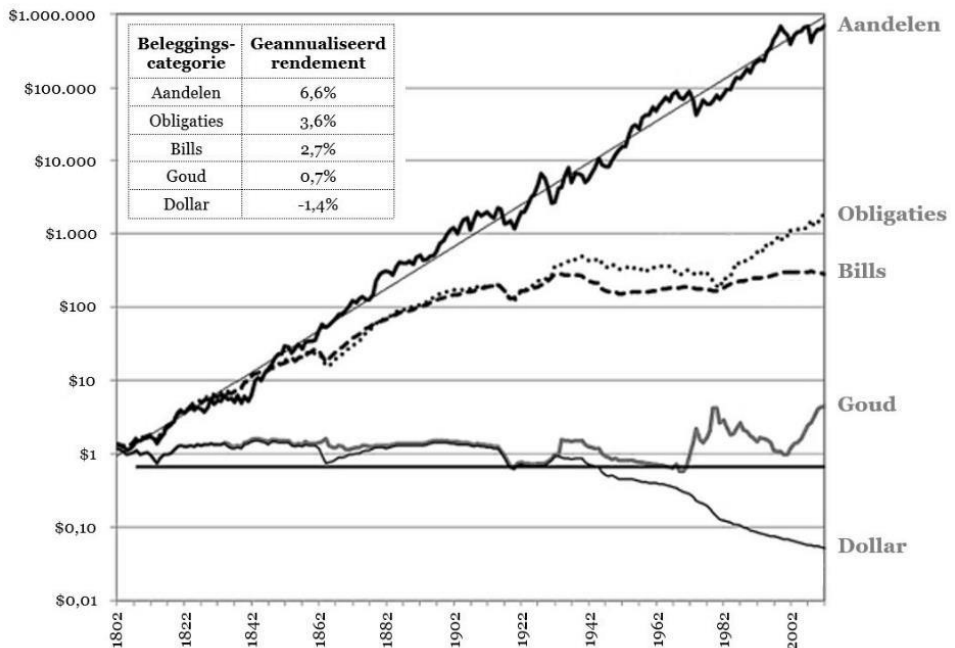
De financiële opbrengst van beleggen heet **rendement**, dat zowel positief (bij winst) als negatief (bij verlies) kan zijn. Het is van belang onderscheid te maken

tussen *nominaal* en *reëel* rendement: de absoluut behaalde opbrengst versus de opbrengst gecorrigeerd voor de inflatie. Pas als er sprake is van een reëel positief rendement hebben we te maken met een toename van de koopkracht, en dus van vermogensgroei.

Hoewel sommige beleggers inderdaad (een deel van) hun geld kwijtraken, heeft de geschiedenis keer op keer uitgewezen dat beleggers *als groep* hun investering jaarlijks met een gemiddelde van zo'n 3 (obligaties) tot 7 procent (aandelen) aan reëel rendement zien toenemen.

Gedurende de laatste tweehonderd jaar heeft de wereldwijde effectenmarkt voor een vermogensgroei gezorgd die de inflatie meer dan gecompenseerd heeft, en bovendien een hoger rendement heeft opgeleverd dan spaargeld of goud^{1,2}. Ter illustratie hiervan een eigen bewerking van de grafiek afkomstig uit Jeremy Siegels bestseller *Stocks for the Long Run* ³.

Grafiek 1. Totale reële rendement behaald tussen 1802 en 2012 op Amerikaanse aandelen, obligaties, 'bills', goud en de dollar

1.2 Belegbaar vermogen: geld investeren in beleggingen

Tegenwoordig heb je geen groot startkapitaal meer nodig om een goed rendement te kunnen behalen met beleggen. De vraag 'Hoeveel geld heb ik nodig om te beginnen met beleggen?' is hierdoor irrelevant geworden. De vraag die je jezelf beter kunt stellen, is: hoeveel geld kan ik beleggen?

Het is een ongeschreven beleggingsregel dat je alleen moet beleggen met geld dat je 'over-' hebt. Met deze vage en voor meerdere uitleg vatbare stelling wordt verwezen naar het **belegbaar vermogen**: al het geld dat jouw eigendom is en dat je minimaal vijf jaar niet nodig hebt als financiële buffer, minus je eventuele schulden (hypotheekschuld uitgezonderd).

Door middel van de volgende vijf stappen kun je achterhalen wat je huidige belegbaar vermogen is.

- 1) Bereken je vrij besteedbare vermogen door je contanten op te tellen bij het geld dat op je bankrekening(en) staat.
- 2) Bepaal welk deel van je vrij besteedbare vermogen je nodig hebt als **financiële buffer**. Een goede vuistregel voor het aanleggen van zo een buffer is een bedrag sparen dat overeenkomt met minimaal drie keer jouw gemiddelde maandelijkse gezinsinkomen. Via de bufferberekenaar van het Nibud kun je gemakkelijk berekenen hoe hoog die buffer in jouw geval minimaal moet zijn⁴. Hierbij gaan we er wel van uit dat je de financiële risico's met betrekking tot schade aan of verlies van jezelf, je gezinsleden en je waardevolle bezittingen voldoende hebt verzekerd!
- 3) Ga na hoeveel je aan schulden (negatief vermogen) uit hebt staan, en tel deze schulden bij elkaar op.
- 4) Maak de berekening: trek het bedrag dat je nodig hebt als financiële buffer plus het totaal aan uitstaande schulden af van je vrij besteedbare vermogen.
- 5) Het bedrag dat overblijft, is je belegbaar vermogen.

Is het resultaat van bovenstaande rekensom een negatief bedrag, dan heb je geen belegbaar vermogen. In dit geval is het verstandiger om je schulden af te lossen,

een buffer op te bouwen en/of een andere manier te bedenken om geld (bij) te verdienen.

Beleg hoe dan ook *nóóit* met geleend geld of met winsten die alleen op ‘papier’ bestaan, zoals de overwaarde van je huis. Pakt de investering niet goed uit, dan zul je in rap tempo de financiële afgrond in duikelen!

Beschik je over belegbaar vermogen? Dan ben je per definitie *vermogen*, oftewel *rijk*, ongeacht of je dit zelf zo ervaart – er is immers altijd wel een buurman die in een duurdere auto rijdt.

Uit onderzoek van De Nederlandsche Bank (DNB) in 2020 bleek dat bijna een op de zeven huishoudens niet in staat was om binnen een maand tweeduizend euro bij elkaar te krijgen⁵. Alleen al in Nederland zijn er een miljoen mensen die geen fatsoenlijke financiële buffer kunnen opbouwen, laat staan vermogen⁶. Over de armoede buiten onze landsgrenzen hebben we het dan nog niet eens gehad. (Ben je benieuwd hoe rijk je bent ten opzichte van de wereldbevolking? Vul dan de *How Rich Am I?*- calculator in op www.givingwhatwecan.org.)

Aan de andere kant bleek uit onderzoek van de Autoriteit Financiële Markten (AFM) dat bijna de helft van de Nederlandse huishoudens een voldoende grote financiële buffer heeft om te beleggen in plaats van te sparen, maar dit niet doet, terwijl de meeropbrengst kan oplopen tot honderden euro's per jaar⁷.

*‘Met een modaal salaris in Nederland
behoor je al tot de rijkste 5 procent van de wereldbevolking.
Met een daklozenuitkering, inclusief vakantiegeld,
behoor je tot de rijkste 18 procent.’*

~

Rutger Bregman

(Nederlands geschiedkundige, schrijver en opiniemaker⁸)

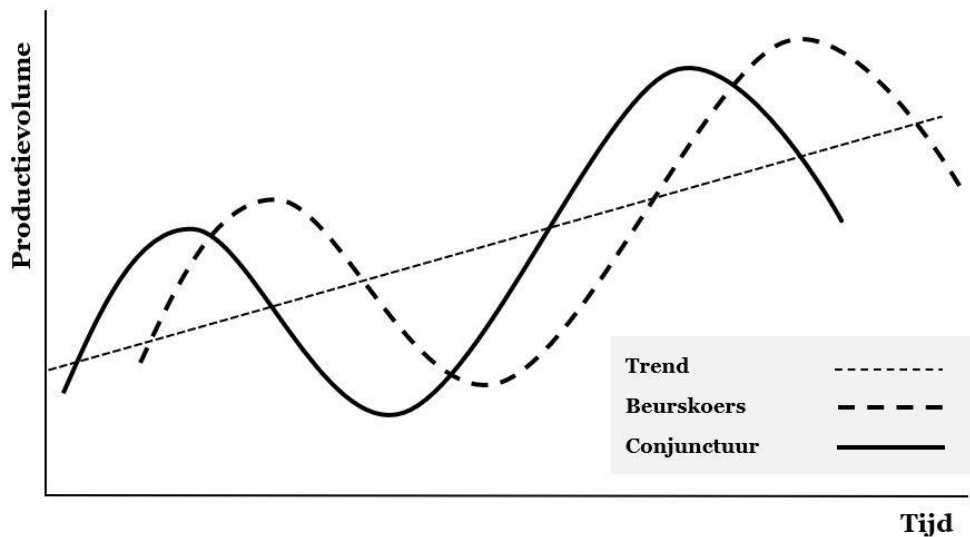
Het hebben van belegbaar vermogen, oftewel het hebben van *vermogen*, betekent natuurlijk niet dat je dit per se moet beleggen: je zou het ook kunnen opmaken of doneren. Of het financieel gezien verstandiger is om te sparen in plaats van te beleggen hangt met name af van je beleggingshorizon.

1.3 Beleggingshorizon: tijd investeren in beleggen

Beleggingen kunnen alleen rendement opleveren wanneer ze voldoende tijd hebben gehad om te renderen.

Net zoals er gezaaid moet worden voordat er kan worden geoogst, hebben de bedrijven waar we in beleggen tijd nodig om producten en diensten te ontwikkelen, produceren en verkopen. Daarnaast krijgen bedrijven te maken met **conjunctuur**: de trend van de economie om te bewegen in golven, waarbij periodes van economische recessie worden afgewisseld met fasen van economische groei. Beurskoersen van aandelen in deze bedrijven vertonen derhalve een vergelijkbaar patroon, waarbij neergaande koersen worden afgewisseld door opgaande. Meestal lopen de beurscycli zo'n zes maanden op de conjunctuurcycli vooruit, zoals weergegeven in grafiek 2.

Grafiek 2: Conjunctuur- en beurscycli

Tussen 1928 en 2019 daalden de beurskoersen 27 keer (≈ 30 procent) dermate dat gesproken werd van een **beurskrach** (beurscrash): een plotselinge, sterke en schoksgewijze daling van de koersen van een aanzienlijk deel van de aandelen op

de effectenmarkt. Omdat er na een beurskrach vaak meerdere jaren nodig zijn voordat de beurskoersen weer op hun oude prijsniveau zijn, moet je minimaal één beurscyclus aan tijd beschikbaar hebben om de theoretische, ‘papieren’ verliezen die je maakt tijdens een laagconjunctuur, te kunnen uitzitten.

De hoeveelheid tijd die je in staat én bereid bent te investeren in de vermogensgroei van je beleggingen, wordt je **beleggingshorizon** genoemd.

Hoe langer die beleggingshorizon, des te minder risicovol beleggen *wereldwijd, gemiddeld genomen en historisch gezien* (drie factoren om goed in je achter- én voorhoofd te prenten) is geweest^{9,10}. Het verband tussen tijd, risico en rendement heeft geresulteerd in de **theorie van tijdsdiversificatie**: de aanname dat er op korte termijn grote risico's verbonden zijn aan beleggen, maar dat beleggen op de langere termijn een relatief veilige manier is om vermogen op te bouwen^{11,12}.

Tegenstanders van deze theorie stellen echter dat hoewel de kans op verlies mettertijd inderdaad afneemt, de omvang van potentiële verliezen juist toeneemt^{13,14,15}.

In dit boek gaan wij ervan uit dat de theorie van tijdsdiversificatie juist is, en dus dat beleggen een grotere kans heeft een reëel rendement op te leveren wanneer de beleggingshorizon langer is dan de beurscyclus.

Net als conjunctuurcycli beslaan beurscycli echter geen vaste periodes. Als richtlijn wordt gebruikgemaakt van de **Juglar-cyclus**, die stelt dat een beurscyclus gemiddeld zo'n zeven tot elf jaar in beslag neemt¹⁶.

Op basis van deze cyclus wordt een beleggingshorizon van vijf jaar als kort beschouwd. Binnen deze termijn wint beleggen het qua gemiddeld rendement in 70 procent van de gevallen van sparen, maar in 30 procent dus niet. In dit geval is het financieel gezien verstandiger om je geld te investeren in rentedragende activa, zoals vastrentende, kortdurende obligaties (waarover later meer), of om het op een spaarrekening te zetten.

Pas vanaf een beleggingshorizon van tien à vijftien jaar is het verantwoord om in meer risicovolle beleggingen te investeren, zoals aandelen of vastgoed.

Een van de meestgestelde vragen van beginnende beleggers is 'of beleggen op dit moment verstandig is'. Of beleggen financieel gezien verstandig is ligt echter niet aan 'het moment'. Er zijn namelijk altijd goede beleggingsmogelijkheden te vinden, ongeacht of er sprake is van stijgende of dalende beurskoersen.

Vanwege de invloed van tijd op het rendement dat je kunt behalen en de risico's die je kunt nemen, is het beste moment om te beginnen met beleggen, oftewel het zo fanatiek gezochte (en vaak tegen betaling aangeboden) beste **instapmoment**, simpelweg: *zo vroeg mogelijk*.

Dit moment is aangebroken zodra je beschikt over:

- 1) belegbaar vermogen;
- 2) een beleggingshorizon van minimaal vijf jaar;
- 3) een gedegen beleggingsplan.

Nog even een belangrijke opmerking over het instapmoment. Voor de meeste mensen is het namelijk gevoelsmatig een nachtmerrie om kort na het starten met beleggen te worden geconfronteerd met neergaande beurkoersen en papieren verliezen (zie hoofdstuk 8). Sommige beleggers proberen dit zogenaamde 'instaprisico' te verkleinen door periodiek te beleggen, waarbij ze in plaats van in één keer een groot bedrag in te leggen, gedurende een langere periode en op vaste momenten een kleiner bedrag investeren.

Periodiek beleggen rendeert echter alleen beter tijdens een neergaande markt. Aangezien beurskoersen een groter gedeelte van de tijd omhoog- dan omlaaggaan, en er bovendien transactiekosten verbonden zijn aan elke handels-transactie, gaat periodiek beleggen in de meeste gevallen ten koste van het te behalen rendement^{17,18}.

Veel beleggers leggen noodgedwongen op verschillende momenten geld in, omdat ze simpelweg eerst weer een maandsalaris moeten verdienen voordat ze opnieuw belegbaar vermogen hebben.

In dit geval is er echter geen sprake van periodiek beleggen, want het instapmoment is nog steeds: *zo vroeg mogelijk*.

1.4 Beleggingsplan: energie investeren in beleggen

Het kost moeite om goed renderende beleggingen uit te zoeken.

Zelfs wanneer je ervoor kiest je geld te laten beleggen door een fondsbeheerder, dan nog zul je een keuze moeten maken tussen grofweg 60.000 beschikbare beleggingsfondsen^{19, 20, 21}. Een afschrikwekkende gedachte, waarvoor we aan het einde van dit boek een mooie oplossing zullen presenteren.

Hoe dan ook heeft elke (aspirant-)belegger een **beleggingsplan** nodig, waarin hij of zij schriftelijk vastlegt:

- 1) waarom wordt belegd (beleggingsdoel);
- 2) waarmee wordt belegd (belegbaar vermogen);
- 3) waarin wordt belegd (beleggingscategorieën);
- 4) hoe wordt belegd (beleggingsstrategie);
- 5) hoelang wordt belegd (beleggingshorizon).

We beginnen met ons te verdiepen in de reden waarom we überhaupt gaan beleggen: het beleggingsdoel.

Hoofdstuk 2

De waarde van een persoonlijk beleggingsdoel

Bij beginnende beleggers roept het idee een beleggingsdoel vast te moeten stellen vaak verwarring op: het doel van beleggen is toch om zo veel mogelijk geld te verdienen?

Deels is dit waar.

Maar geld kan, in welke hoeveelheid dan ook, nooit een doel op zich zijn, omdat het geen intrinsieke waarde heeft.

Toegegeven, metalen munten zou je kunnen omsmelten en briefgeld zou je warm kunnen houden als je het verbrandt of er je lichaam mee bedekt, maar je kunt geld niet eten of drinken, noch kun je erin wonen.

We kunnen als doel hebben om financieel gezien 'rijk' te worden (een doel dat voor veel mensen bereikt is wanneer zij miljonair zijn), maar ook dit doel is een middel om iets te bereiken, zoals een luxe levensstandaard, een gevoel van financiële zekerheid en/of het behalen van een bepaalde sociale status.

2.1 Geld als universele tegoedbon

In de geschiedenis van de mensheid heeft geld veel verschillende vormen gehad. Maar welke vorm het ook had, geld heeft altijd een waarde vertegenwoordigd die wij, mensen, er collectief aan verbonden hebben, namelijk *het idee dat geld uitwisselbaar is*: onderling uitwisselbaar, uitwisselbaar tussen personen, uitwisselbaar tussen verschillende valuta en uitwisselbaar tussen tijden. Dit betekent dat wij ervan uitgaan dat elke dollar evenveel waard is, namelijk een dollar; dat een euro evenveel waard is in de handen van Pietje als in die van Klaasje; dat de Japanse yen tegen de juiste wisselkoers kan worden omgewisseld

voor het Britse pond; en dat als we nu geld sparen, dit geld in de toekomst nagenoeg dezelfde waarde zal hebben.

Wanneer wij aan geld denken, dan betreft het veelal de stoffelijke vorm die dit betaalmiddel heeft aangenomen in onze huidige sociaaleconomische context: chartaal geld (objecten) in de vorm van munten en bankbiljetten. In feite is chartaal geld een zeldzame vorm van geld. Meer dan 90 procent van al het geld ter wereld bestaat immers enkel en alleen op computerservers in de vorm van giraal geld (toetsbare vermelding): virtuele cijfers op een bankrekening, die zonder ons collectieve vertrouwen in hun waarde niet meer zouden zijn dan gebakken lucht^{22,23}.

*‘Vertrouwen is de ruwe grondstof
waaruit alle soorten geld worden gemunt.’*

~

Yuval Noah Harari

(Israëlish historicus en futuroloog²⁴)

Geld is simpelweg elk object dat of toetsbare vermelding die binnen een gegeven sociaaleconomische context wordt aanvaard als betaling voor goederen en diensten en de terugbetaling van schulden. Hierdoor fungeert het als een universele tegoedbon, een claim waarvan de waarde pas tot uitdrukking komt wanneer het geruild wordt voor dingen of diensten die we nodig hebben om te overleven, willen bezitten of ervaren.

Het is deze universele claim op goederen en diensten die maakt dat we nogal eens vergeten dat geld geen intrinsieke waarde heeft en ons het gevoel geeft er nooit genoeg van te kunnen hebben. In onze jacht op geld en rijkdom schieten velen hun doel voorbij, en dat is om *een fijn leven te leiden*. Juist bij het nemen van substantiële financiële beslissingen is het van belang te beseffen dat geld slechts een middel tot een doel is, namelijk het bekostigen van wat we nodig hebben en waar we naar verlangen.

Wat wil je bereiken met het geld dat je (hopelijk) met je beleggingen verdient? Wil je ervoor zorgen dat je reeds opgebouwde vermogen behouden blijft? Wil je